

Litteratur

GUNNAR JARRING:

Dag Hammarskjöld

Litteraturen kring Dag Hammarskjöld och hans livsverk är överväldigande stor. Den behandlar de mest skiftande sidor av hans internationella politiska verksamhet. Publiceringen av hans "Vägmärken" har medfört en omfattande produktion av böcker och uppsatser av teologiskt-filosofiskt innehåll, ibland av författare som är så religiöst engagerade att den hårt arbetande internationella tjänstemannen Hammarskjöld försvinner i ett förklarar ljus — det omdömet får gälla om vissa amerikanska teologiska analytiker. Hammarskjöld bedömdes som fallet alltid är med dem som innehar världens mest utsatta positioner, högst olika. Omdömena ligger mellan pro et contra.

Adlai Stevenson karakteriserade på sin tid Hammarskjöld som en av de största ledare världsorganisationen någonsin haft. Någon annan kunde knappast ha utträttat så mycket för att söka bygga upp en värld, där folken löste sina problem med fredliga medel och icke genom våld. Den sovjetiska inställningen till Hammarskjöld var under hans sista år som generalsekreterare starkt negativ. Den förre chefsdelegaten i Förenta Nationerna för Vitryska republiken K V Kiseljov har i en i dagarna utkommen bok "Zapiski sovetskogo diplomata" (En sovjetdiplomats memoarer, Moskva 1974) klargjort att denna inställning fortfarande gäller. Han betecknar Hammarskjölds generalsekreterartid som den tid då ämbetets prestige stod som lägst.

Brian Urquharts stora Hammarskjöld-biografi, som utkom 1972, föreligger nu i svensk översättning, "Dag Hammarskjöld", (Norstedts). Det är en volym på 580 sidor, en även kvantitetsmässigt imponerande presta-

tion. Engelsmannen Brian Urquhart är en av de få FN-veteranerna som ännu kvarstår i aktiv tjänst. Han började sin bana som Trygve Lies personlige assistent, var tillsammans med Ralph Bunche en av Dag Hammarskjölds närmaste medarbetare, fortsatte sitt arbete i samma ansvarsfulla ställning under U Thant och innehar nu en av de högsta politiska posterna hos Kurt Waldheim.

Mot denna bakgrund har Urquhart unika förutsättningar att bedöma Dag Hammarskjöld både som människa och som statsman. Han har kunnat utnyttja praktiskt taget allt det arkivmaterial som föreligger för denna tidsperiod. Med sin stora personkänedom har han genom samtal med ännu levande personligheter från de dagarnas FN-team kunnat berika och färgsätta Hammarskjöld-bilden på ett utomordentligt sätt. Urquharts kunskaper är imponerande. Inget är glömt. Han skriver med stor inlevelse om hur jämalmalsblocket från Erland Waldenström och Bo Beskows väggmålning gav den rätta eftersinnande stämningen i meditationsrummet. Han ger en intressant och initierad skildring av de invecklade politiska turerna i Libanonkrisen 1958, där Undéns roll var särskilt framträdande. Detta endast som ett par exempel. Som helhetsomdöme kan sägas att Urquharts Hammarskjöld-biografi är både en personhistorisk och litterär bedrift men därutöver en skildring av Förenta Nationernas historia som svårigen kan överträffas.

Sven Åhman har översatt boken. Han kunnat berika och färgsätta Hammarskjöld-bilden på ett utomordentligt sätt. Urquharts kunskaper i det många gånger säregna "FN-språket" och FN-problematiken återspeglas ofta i den eleganta översättningen.